

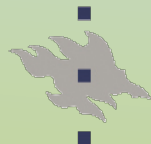
Alus- ja kerääjäkasvien mahdollisuudet

Hannu Känkänen

Vanhempi tutkija

MTT, Kasvintuotannon tutkimus

9.11.2011

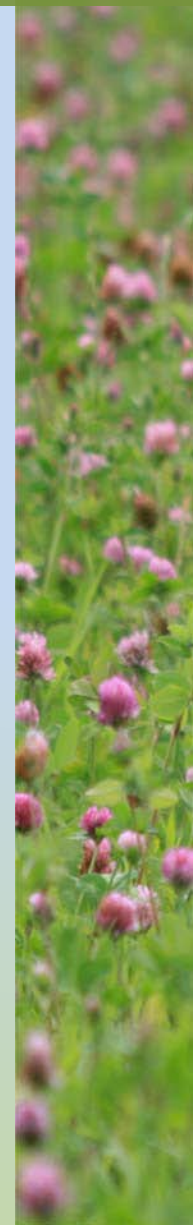
HELSINGIN YLIOPISTO

Ruralia-instituutti

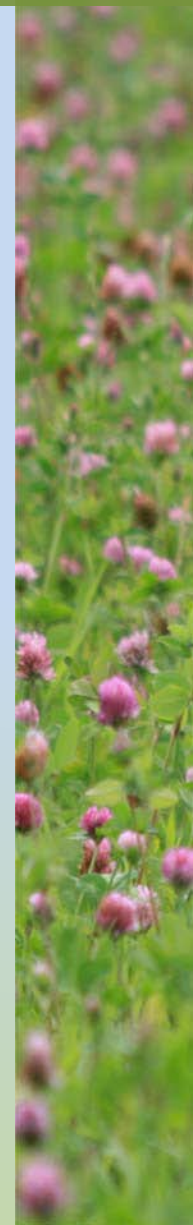
Termien merkitys lyhyesti

- Aluskasvi (engl. undersown crop)
  - jatkaa kasvuaan satokasvin korjuun jälkeen
  - sitoo typpeä ilmasta tai ottaa sitä maasta
- Kerääjäkasvi (catch crop)
  - kerää maasta typpeä estäen huuhtoutumista
  - kylvö aluskasviksi tai tuotantokasvin jälkeen
  - jälkimmäinen (virheellisesti) myös pyydyskasvi
- Peitekasvi (cover crop)
  - peittää pellon pintaa, kun viljelykasvi ei peitä
  - alus- ja kerääjäkasvit siis myös peitekasveja

Hyötyä pellolle ja ympäristölle

- Pellon kasvipeitteisyys lisääntyy
  - eroosioherkkyys vähenee
- Juuret kuohkeuttavat maata
  - syvälle etenkin monet palko- ja öljykasvit
- Eloperäistä ainesta kertyy maahan
  - mururakenne ja vedenpidätyskyky paranevat
- Maan rakenteen paraneminen parantaa ravinteiden hyödyntämistä
- Ravinteita jää maahan vesien sijaan

Alus- ja kerääjäkasvit Suomen oloissa

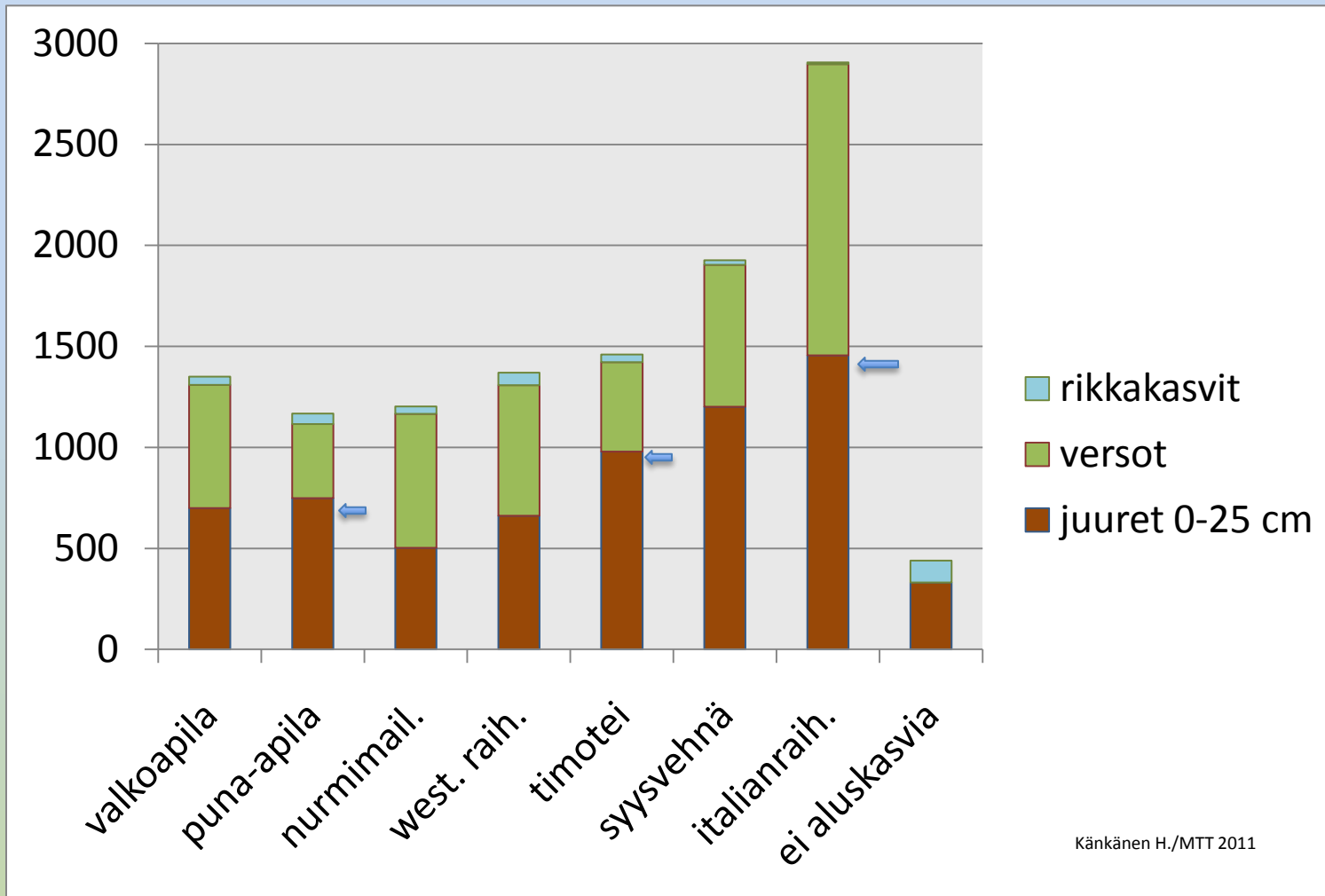
- Tarvitaan, koska
  - yksipuolinen viljely on yleistä
  - ravinnehuuhtoumien vähennystä tarvitaan
  - erilaisia typen lähteitä kaivataan
  - aluskasveja, koska sadonkorjuun jälkeen on vähän kasvuaikaa
  - etu: viherlannoitus ja myytävä sato samalla
- Kylvö sadonkorjuun jälkeen käy, kun
  - satokasvi aikainen, kuten varhaisperuna
  - lämpösumma ($>0^{\circ}\text{C}$) vähintään 500
  - yleensä viimeistään elokuun alussa
  - kasvin kasvu nopeaa, esim. öljyretikka
  - kasvu voimakas, kun typpeä jäänyt paljon

Aluskasvien biomassa loppusyksyllä

Kevätvilja on tavanomaisesti lannoitettu

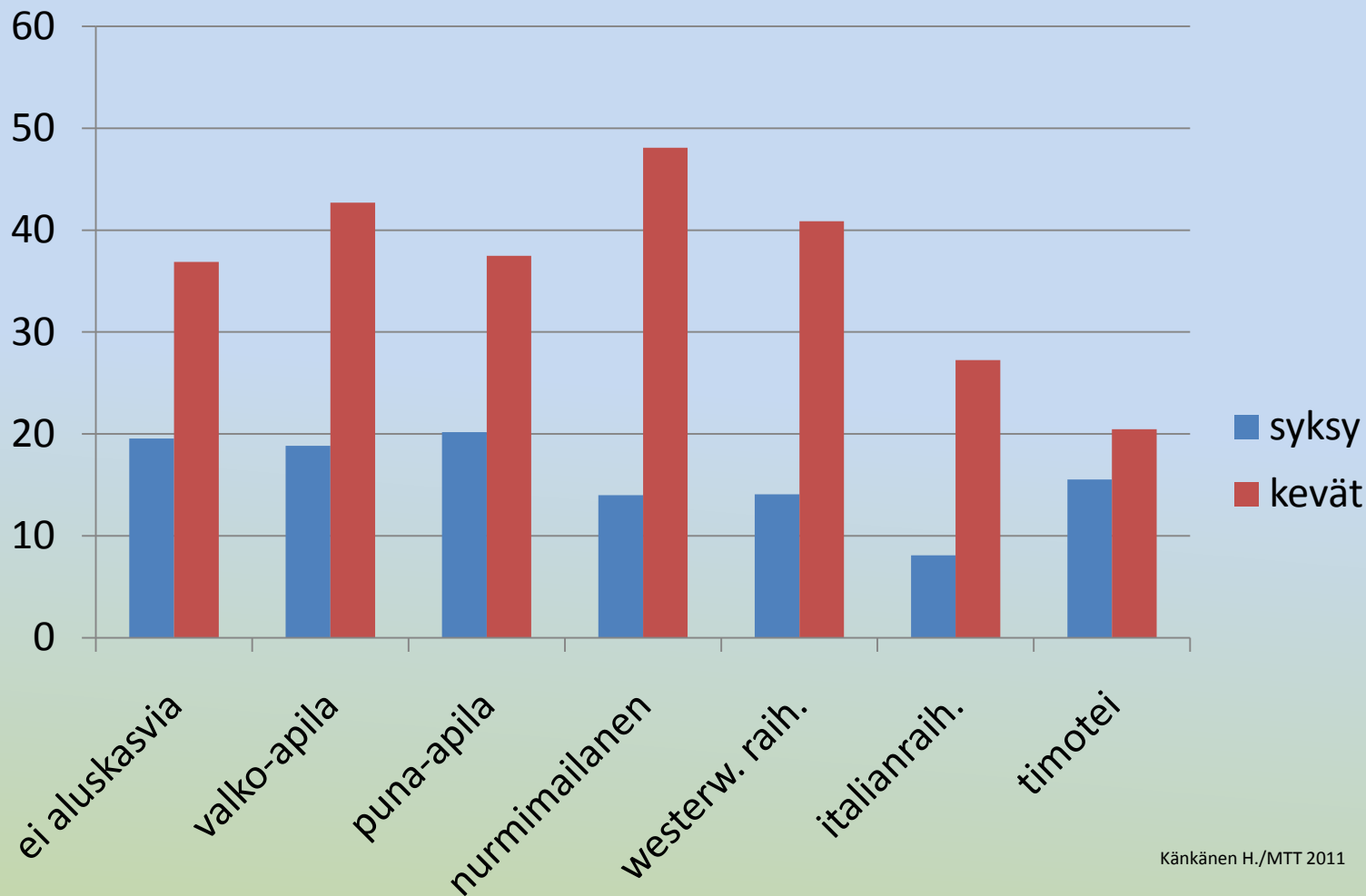
kuiva-ainetta, kg/ha

Känkänen H./MTT 2011

Lajit keräävät typpeä eri määriä ja erilaisilla rytmeillä

NO₃-N (kg/ha, 0-90 cm), Jokioinen

Känkänen H./MTT 2011

Aluskasvien mahdollisuudet?

- Apiloiden typpivaste 10-30 (-60) kg/ha
- Kasvukunnon ylläpito tai hidas paraneminen
- Rikkakasvien hillintä (älä odota mahdottomia!)
- Huuhtoutumisen hillintä 5-40 kg/ha N (tuhansia tonneja koko maassa)

Kuva: Hannu Känkänen

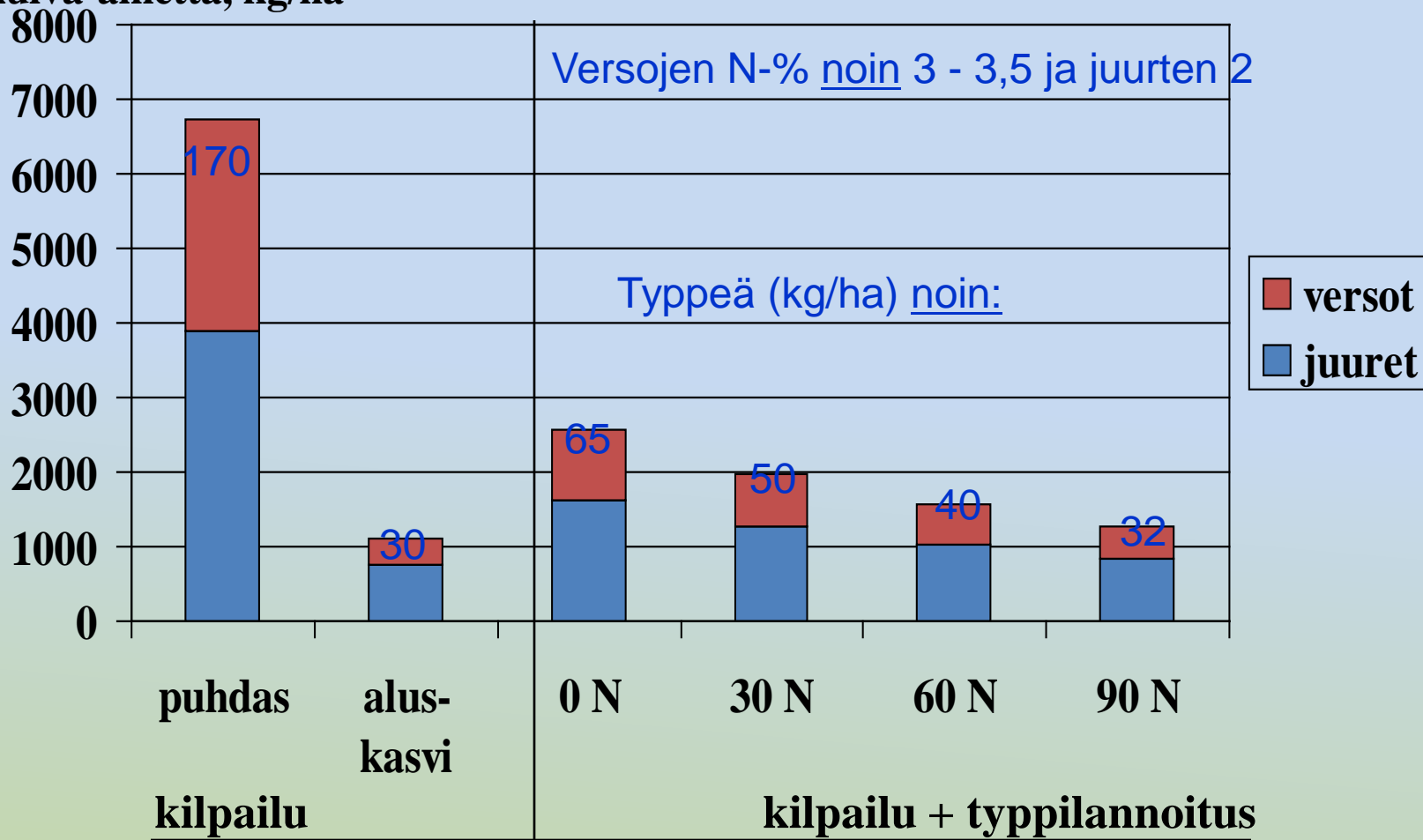

Kuva: Hannu Känkänen

Kilpailu vähentää kasvua

Puna-apila yksin ja aluskasvina

kuiva-ainetta, kg/ha

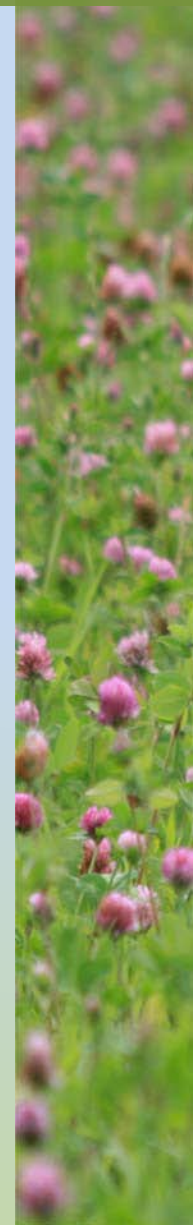
Kerääjäkasvien mahdollisuudet?

- Paljaan maan sijaan runsas biomassa
- Voi kerätä typpeä jopa yli 100 kg/ha (jos typpeä ja aikaa on kyllin)
- Voi siirtää ylim. typen seuraavalle kasville
- Kasvusto kuivaa maata: muokkaus myöhäänkin

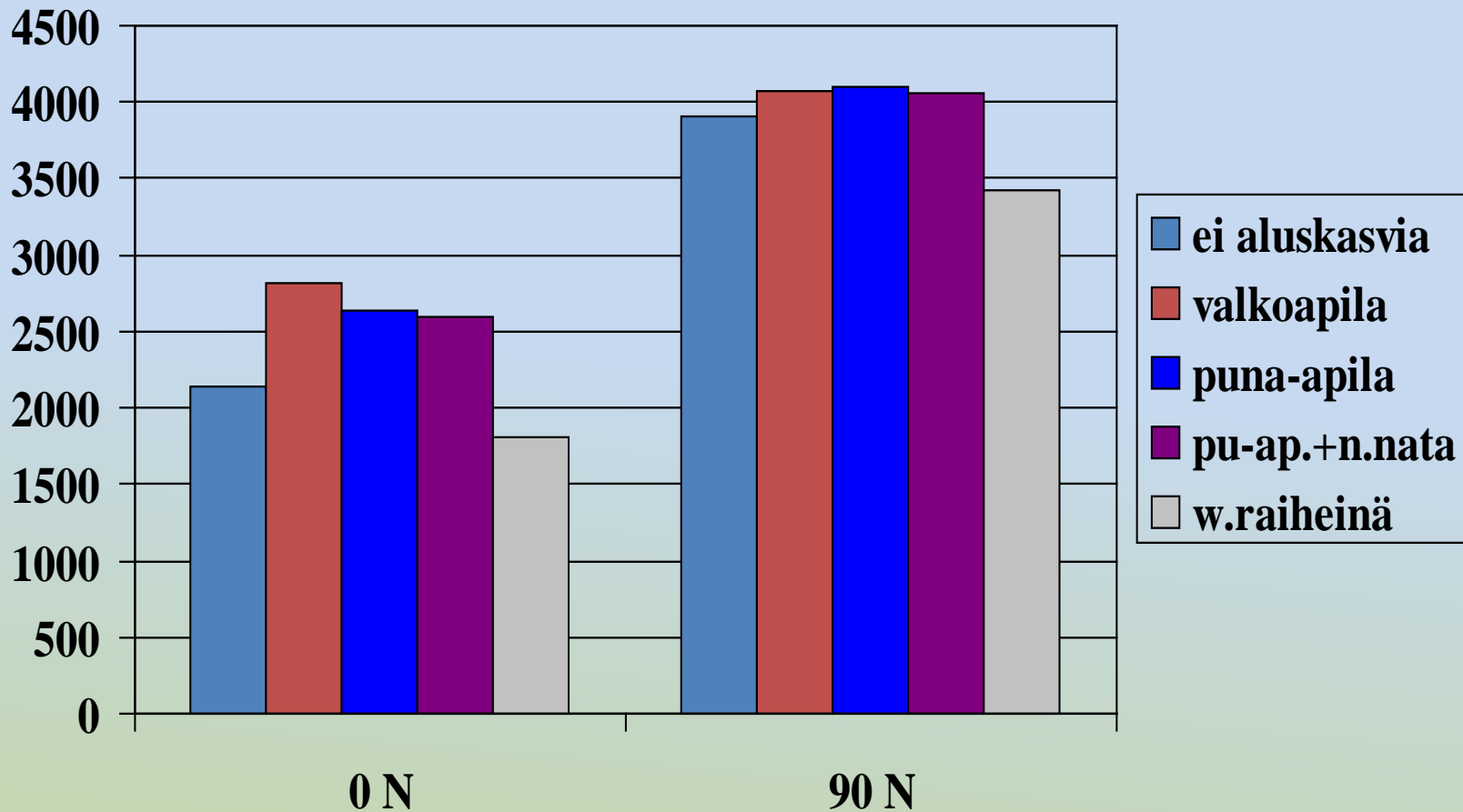
Mahdollisuudet käyttöön

- Ensin tavoitteet selväksi
  - typen huuhtoutumisen vähentäminen
    - pääasiassa muita kuin palkokasveja
    - satokasvin jälkeen kylvökin mahdollista
  - kasvukunto ja lannoitetyypen korvaaminen
    - Myös palkokasveilla tärkeä merkitys
- Tyydyttävätkö kesän ja syksyn kasvustot?
  - siemenmäärän ja –seoksen säätö
  - kylvötekniikan hyväksyminen tai muuttaminen
- Kasvustomassan arviointi
  - rehevyys ja kasvilajijakauma syksyllä
    - Typpilannoituksen säätäminen seuraavalle kasville

Toistuva aluskasvi voi lisätä jyväsatoja

Jyväsato (kg/ha) käytettäessä 6 vuoden ajan aluskasveja

Känkänen H./MTT 2011

Lisätietoja

- www.mtt.fi
- Hannu Känkänen, MTT, hannu.kankanen@mtt.fi
- Ravinnehuuhtoumien hallinta (RaHa) –hankkeen nettisivut: www.ymparisto.fi/uus/raha
- Maatalouden vesiensuojelun tehostaminen –hankkeen (TEHO Plus) nettisivut: www.ymparisto.fi/tehoplus

KIITOS!

